

[Bertel Dahlgaard.]

Tinget, og dette har saa atter i visse Kredse udløst en stærk Uvilje mod selve Forholdstalsvalgmaaden. Man siger, det er Forholdstalsvalgmaaden, der er Skyld i Ustabiliteten, men den uimodsigelige Retfærdighed i Sikringen af den forholdsmæssige Repræsentation for alle nogenlunde betydelige politiske Meninger er hidtil af Befolkningens store Flertal blevet anset for et saa stort Gode, at alle Angreb paa dette fundamentale Princip er afvist. Derfor er det efter min Mening saa vigtigt, at alle efterhaanden forstaar, at det ikke nytter at skælde ud over Forholdstalsvalgmaaden, men at man i Stedet for skal erkende, at denne Valgmaade drager visse Konsekvenser efter sig med Hensyn til Formerne for det politiske Samarbejde, hvis Folkestyret skal kunne udfolde fornøden Handlekraft, og at et saadant Samarbejde netop er Udtryk for Folkets politiske Kultur. Vi har i andre Lande set afskrækkende Eksempler paa en Udvikling med gode politiske Kampe og hastigt skiftende Regeringer, alt medens det saglige Arbejde kom i anden Linie. Selv om vi herhjemme har undgaaet de værste Udslag af en saadan Tilstand, var vi dog i 20erne godt inde paa denne Vej. Denne Udvikling standsees af Regeringsaftalen mellem Socialdemokratiet og Det radikale Venstre i 1929, der gav Landet et fast politisk Styre gennem de følgende 11 Aar.

Det, vi nu oplever efter dette Valg, er utvivlsomt, at vi parlamentarisk set atter glider ind i en Tilstand som den, der var til Stede før 1929, blot i endnu mere udpræget Grad. De gamle Konstellationer med Konservative og Venstre i nært Samarbejde paa den ene Side og Socialdemokratiet og Det radikale Venstre paa den anden Side er foreløbig borte. Uden Aftaler eller indbyrdes Forpligtelser skal Partierne nu løse de mægtige Opgaver, der ligger foran os. Det bliver efter min Mening meget svært, og det er udelukket, at det under disse Forhold kan lykkes, hvis der ikke vises god Vilje fra alle Sider. Jeg vilde anse det for den største Ulykke, der kan ramme vort Folkestyre og dermed Landet, om det skulde vise sig, at det kun var Ulykkerne udefra, der kunde bibringe os den fornødne indre Disciplin, og at vi, saa snart Friheden atter kom til os, manifesterede, at vi ikke var den værd, men lod os drage ud i en politisk Opløsnings-tilstand, hvor Rigsdagens Partier i første Linie var optaget af at bekæmpe hinanden.

Derfor er vi i Det radikale Venstre enige om, at den Partisplittelse, som hersker

i Øjeblikket, paalægger os en særlig Pligt til at komme hinanden i Møde. Vi tror, at Landet og Folket venter af Rigsdagen, at den har Evne til at føre noget af den nationale Samlings Tids Aand med over i den kommende Tids Arbejde, og vi tror, at Folket venter af Regeringen, at den saa til Gengæld i ganske særlig Grad afstaar fra al Doktrinarisme og ser det som sin første Opgave at samle alle, der har tilsvarende Vilje til at afstaa fra Ensidighed. Vi er meget tilfredse med, at den højtærede Statsminister har givet Udtryk for, at han netop mener, Ministeriet skal arbejde efter denne Linie. Det radikale Venstre havde i og for sig ventet, at Socialdemokratiet som Folke-tingets største Parti havde dannet Regering, men naar Socialdemokratiet nægtede dette, maatte vi erkende det naturlige i, at Venstre efter Partiets Fremgang ved Valget paatog sig Opgaven, og Det radikale Venstre tilbyder sit saglige Medarbejderskab, saa længe Regeringen følger en fuldt ud demokratisk Linie.

Under den kommende Tids Arbejde her i Tinget vil der fra Tid til anden melde sig visse praktiske Spørgsmaal med Hensyn til Formerne for Tingets Arbejde. Det første Spørgsmaal, vi stod over for, var Valget af Tingets højtærede Formand. Jeg vil gerne sige, at vi var meget ivrige for, at denne Post stadig skulde besættes af Tingets største Parti, Socialdemokratiet. Jeg har hørt det antyde, at Regeringen ikke kunde være tjent dermed, fordi en Regering altid skulde kunne være helt sikker paa fuld Loyalitet fra Formandens Side, og at der derfor paa Formandsstolen burde sidde en Mand udgaaet af Regeringspartiet. Jeg har for mit Vedkommende paa det bestemteste afvist en saadan Tanke. Jeg husker, hvorledes tidligere Statsminister Zahle aldrig blev træt af at fremhæve, at Stillingen som Folketingets Formand er den fornemste Stilling i det folkestyrede Samfund, og deri havde han Ret. Folketingets Formand er i Kraft af denne Stilling og i Kraft af den Patina, som Hundrede Aars Folkestyre har lagt over den, højt hævet over Mistanken om Partiskhed i Udøvelsen af sin Gerning. Alle Partier skal med samme Tillid se paa hans Afgørelser, og jeg er ikke i mindste Tvivl om, at Tingets nye højtærede Formand altid vil føle, at saadan er netop Forholdet, saadan skal det være.

Et andet Spørgsmaal om Arbejdsformerne er Besættelsen af Formandsposten i Udvalgene. Det er rigtigt, som det ærede Medlem Hr. Christmas Møller udtalte, at